

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 183/2016-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. februára 2016 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], obaja bytom [REDAKOVANÉ], zastúpených RASLEGAL, s. r. o., Mostová 2, Bratislava, konajúca prostredníctvom konateľa a advokáta JUDr. Slavomíra Rabatina, vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s porušením čl. 1 ods. 1 a čl. 13 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj porušenia práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6 Co 573/2013 z 29. októbra 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. marca 2014 faxom a 31. marca 2014 poštou doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], obaja bytom [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s porušením čl. 1 ods. 1 a čl. 13 ods. 1 a 4 ústavy, ako aj porušenia práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6 Co 573/2013-74 z 29. októbra 2013 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia podali 7. októbra 2011 Okresnému súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) návrh na zaplatenie sumy 65 880 € s príslušenstvom.

Počas konania sťažovatelia zaslali 4. januára 2013 vyjadrenie vo veci samej, pričom toto podanie urobili elektronickými prostriedkami a podpísali ho zaručeným elektronickým podpisom. Okresný súd podanie vyhodnotil ako poplatkový úkon podľa položky 20a sadzobníka súdnych poplatkov (ďalej aj „sadzobník“), ktorý tvorí prílohu zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“), a uznesením č. k. 10 C 130/2011-59 z 23. mája 2013 uložil sťažovateľom, aby zaplatili súdny poplatok za elektronické podanie vo výške 1,50 €.

Proti tomuto uzneseniu podali sťažovatelia odvolanie a zároveň aj návrh na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“). O odvolaní sťažovateľov rozhodol krajský súd napadnutým uznesením z 29. októbra 2013 tak, že potvrdil uznesenie okresného súdu z 23. mája 2013.

Proti uzneseniu krajského súdu z 29. októbra 2013 podali sťažovatelia dovolanie, o ktorom rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 5 Cdo 82/2014 z 12. novembra 2014 tak, že dovolanie odmietol.

Sťažovatelia v prvom rade v sťažnosti uvádzajú, že v prerokúvanom prípade napriek bagateľnej sume *„ide o principiálnu vec, ktorá by nemala ostať bez povšimnutia zo strany Ústavného súdu“*.

Sťažovatelia namietajú, že napadnuté uznesenie krajského súdu z 29. októbra 2013 je nedostatočne odôvodnené, a tak je nepreskúmateľné a zároveň je arbitrárne. Výklad práva,

ktorý vykonal krajský súd, je v rozpore s princípmi spravodlivosti, rovnosti, zákonnosti a právnej istoty.

Následne sťažovatelia uvádzajú vlastný výklad príslušných ustanovení zákona o súdnych poplatkoch a položky 20a sadzobníka. V tejto súvislosti uvádzajú:

„Sme toho názoru, že každý poplatok uvedený v Sadzobníku musí byť v súlade so znením ZoSP, pretože Sadzobník je len prílohou zákona, na ktorý sa odvoláva priamo základné ustanovenie ZoSP vymedzujúce predmet súdnych poplatkov. Z toho logickým i systematickým výkladom vyplýva, že každý súdny poplatok uvedený v Sadzobníku musí byť vybraný v súlade s ust. § 1 ods. 1 ZoSP.

Porušovateľ však oprel svoj záver o argumentáciu, že predmetný súdny poplatok sa nevyrubuje na návrh len z dikcie samotnej položky 20a Sadzobníka bez adekvátnej opory v znení ZoSP a bez náležitej aplikácie ust. § 1 ods. 1 ZoSP. To znamená, že vyložil ust. § 1 ods. 1 ZoSP (ktoré sa mimochodom ani neuvádza v napadnutom Uznesení) v rozpore s jeho znením i účelom. Z odôvodnenia napadnutého Uznesenia teda vyplýva, že svoje právne závery odvolací súd oprel formalisticky len o dikciu položky 20a Sadzobníka, pričom však neaplikoval žiadnu relevantnú právnu normu ZoSP, či OSP, ktorá by jeho názor podporovala. Naopak, samotné znenie právnej normy, ktorej je Sadzobník prílohou, je v rozpore s názorom prezentovaným prvostupňovým, ako aj odvolacím súdom. Rovnako pritom postupoval aj súd prvého stupňa. Odvolanie sa len na samotnú položku 20a Sadzobníka neobstojí, pretože táto časť zákona predstavuje len prílohu k ZoSP a sama o sebe neobsahuje právne normy, ale len objekt a sadzbu poplatku.

... súdne poplatky sa vyberajú buď v dôsledku návrhu poplatníka, ktorým sa žiada vykonať určitý poplatkový úkon, či iniciuje konanie alebo bez návrhu, ak ide o úkony štátnej správy súdov a prokuratúry. V oboch prípadoch však vždy konkrétny úkon musí mať oporu v Sadzobníku, t. z. musí byť výslovne uvedený v jeho konkrétnej položke.

Pokiaľ porušovateľ mal v úmysle aplikovať ust. 1 ods. 2 ZoSP... v prvom rade mal toto ustanovenie výslovne uviesť v napadnutom Uznesení, čo však neurobil. Z tohto dôvodu máme za to, že ho na predmetnú vec neaplikoval a jeho rozhodnutie je teda nepreskúmateľné.

... toto ustanovenie sa nemôže použiť v posudzovanej veci, pretože daný poplatok nie je na prospech účastníka konania, ktorý elektronické podanie realizoval. Tým nie je daná jedna zo základných podmienok aplikácie tohto ustanovenia, pričom naplnená nie je ani druhá podmienka, podľa ktorej možnosť vyberania takéhoto poplatku aj bez návrhu musí byť v sadzobníku výslovne uvedená.“

Následne sťažovatelia poukazujú na právne závery vyplývajúce z judikatúry ústavného súdu (PL. ÚS 19/09, I. ÚS 464/2010, PL. ÚS 109/2011) týkajúce sa účelu súdnych poplatkov a tiež požiadavky jasnosti a určitosti právnej úpravy ukladajúcej povinnosť platiť súdne poplatky. V tejto súvislosti sťažovatelia odkazujú aj na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), na ktorú sa odvoláva ústavný súd v citovanom náleze – rozhodnutia ESLP vo veciach Tolstoy-Miloslavsky proti Spojenému kráľovstvu, Kreuz proti Poľsku, Teltronic-CATV proti Poľsku a Podbielsky a PPU Polpure proti Poľsku.

V kontexte s uvedenou argumentáciou sťažovatelia namietajú, že zákon o súdnych poplatkoch v prípade súdneho poplatku podľa položky 20a sadzobníka neustanovuje dostatočne jasne, kto je poplatníkom tohto súdneho poplatku. Sťažovatelia v sťažnosti ďalej uvádzajú:

«... z vyhotovenia rovnopisu podania prijatého elektronickými prostriedkami a podpísaného ZEP-om súdom nemali a nemajú sťažovatelia ako jeho pôvodcovia žiadny prospech. To, že sa súdny spis nevedie elektronicky a teda súd musí zaradiť všetky prijaté podania do spisu jedine v písomnej podobe, nemožno pričítať na ťarchu sťažovateľom, či vo všeobecnosti akýmkoľvek účastníkom konania ako pôvodcom podania podpísaného ZEP-om. Taktiež povinnosť súdu doručovať všetky „písomnosti“ účastníkom podľa ust. § 45 a nasl. OSP nemožno pričítať na ťarchu sťažovateľom ako pôvodcom podania podpísaného ZEP-om.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného sme názoru, že sťažovateľom podľa platnej právnej úpravy nebolo možné vyrubiť súdny poplatok za úkon, ktorého neboli navrhovateľom, a vykonanie ktorého im ani nebolo na ich prospech. Poplatníka tohto úkonu navyše ZoSP ani nešpecifikuje.

Sme jednoznačne presvedčení o tom, že náklady súdu spojené s tým, že elektronické podanie musí pre svoje interné potreby (zaradenie do súdneho spisu a odoslanie účastníkovi konania) previesť do tlačenej podoby, nemožno prenášať na účastníka konania, pokiaľ vykonal úkon jedným zo zákonom predpísaných a zároveň dovolených spôsobov (teda elektronicky, podpísané ZEP-om).

Pokiaľ súd prvého stupňa vykonal poplatkový úkon bez návrhu, čo potvrdzuje výklad porušovateľa, z vyššie uvedeného je zrejmé, že neexistuje dôvod, pre ktorý by mala poplatková povinnosť vzniknúť práve sťažovateľom. Navyše, ako je podrobne uvedené už v odvolaní sťažovateľov, súd prvého stupňa postupoval v priamom rozpore s platnou právnou úpravou i bez akéhokoľvek hodnotenia z hľadiska záujmov spravodlivosti, na čo sme poukazovali už v odvolaní.

... samotná položka Sadzobníka vymedzuje len objekt a sadzbu poplatku. Pokiaľ ide o ostatné náležitosti, ZoSP výslovne nestanovuje poplatníka tohto konkrétneho poplatku, a rovnako tak neustanovuje všeobecné pravidlo, na základe ktorého by ho bolo možné určiť. Dostatočne zreteľné, jasné a určité vymedzenie osoby poplatkovej povinnosti – poplatníka, je pritom nevyhnutnou náležitosťou ustanovenia poplatkovej povinnosti, čo je dané už tým, že v opačnom prípade by ju nemal kto splniť.

... Vzhľadom na znenie ust. § 2 ods. 1 ZoSP prichádza do úvahy pri poplatníkovi poplatku podľa položky 20a Sadzobníka jedine použitie právnej normy pod písmenom a) citovaného ustanovenia... Znenie dotknutej právnej normy teda absolútne vylučuje, aby bol spôsobilým poplatkovým úkonom taký úkon, kde absentuje návrh účastníka na jeho vykonanie.

Uloženie poplatku podľa položky 20a Sadzobníka je teda neprípustné v prípade absencie výslovného návrhu na vykonanie tohto úkonu účastníkom.»

Sťažovatelia následne poukazujú na závery ústavného súdu uvedené v odôvodnení nálezu sp. zn. PL. ÚS 109/2011 z 11. júla 2012, podľa ktorých právna úprava musí jednoznačne určiť, kto je adresátom poplatkovej povinnosti, pričom podľa sťažovateľov tento záver je „aplikovateľný aj na položku č. 20a, kde tiež absentuje vymedzenie poplatníka súdneho poplatku...

K tejto argumentácii, opierajúcej sa aj o nález PL. ÚS 109/2011, uvedenej v našom odvolaní sa však porušovateľ nijako nevyjadril...“.

V ďalšej časti sťažnosti sťažovatelia uvádzajú, že vo svojom odvolaní argumentovali aj právnymi závermi najvyššieho súdu, ktoré tento vyslovil v uznesení sp. zn. 6 M Cdo 7/2011 z 23. júna 2011. V skutkovo a právne totožnej veci najvyšší súd uviedol právne závery týkajúce sa procesného úkonu vykonaného elektronickými prostriedkami a podpísaného zaručeným elektronickým podpisom. Podľa sťažovateľov krajský súd tieto právne závery nezohľadnil a vysporiadal sa s nimi v odôvodnení napadnutého uznesenia ústavne nekonformným spôsobom. Sťažovatelia ďalej uvádzajú:

«... Porušovateľ... namiesto toho, aby sa zaoberal podstatou veci, t. j. aby sa zameral na to, či v danej veci boli splnené všetky zákonné podmienky na vyrubenie poplatku, aplikáciu uvedeného rozhodnutia NS SR odmietol s tým, že v danej veci išlo o náhradu trov štátu a v tomto spore išlo o povinnosť zaplatiť súdny poplatok.

Z obsahu cit. rozhodnutia NS SR jednoznačne vyplýva, že aj v danej veci súd prvého stupňa vyrubil účastníkovi konania /ktorým bola správkyňa konkurznej podstaty/ súdny poplatok za vyhotovenie rovnopisu podania a jeho príloh urobeného elektronickými prostriedkami a podpísaného zaručeným elektronickým podpisom podľa položky č. 20a Sadzobníka. Skutková situácia bola teda v predmetnej veci riešenej NS SR totožná so situáciou, ktorá vznikla v tomto konaní. Skutočnosť, že v danej veci bola správkyňa konkurznej podstaty od súdneho poplatku oslobodená je irelevantná, pretože aj v tejto i posudzovanej veci išlo o vykonanie úkonu súdom v konaní ako nevyhnutný dôsledok zákonom akceptovanej možnosti urobiť podanie elektronickými prostriedkami so zaručeným elektronickým podpisom.

Podstatou celej veci je totiž to, či je vôbec náležité a ústavne konformné v občianskom súdnom konaní vyberať akýkoľvek poplatok od účastníka konania za administratívnu činnosť súdu podľa tejto položky /20a Sadzobníka/, ak účastník konania využije právnu možnosť danú ust. § 42 ods. 1 OSP zaslať súdu podanie v elektronickej forme so ZEP, čím si účastník konania splní svoju procesnú povinnosť v zmysle ust. § 42 ods. 3 OSP.

Na túto kľúčovú otázku dal NS SR v cit. rozhodnutí jednoznačne odpoveď, keď uviedol, že účastníkovi nie je možné ukladať povinnosť nahradiť štátu trovy vzniknuté v súvislosti s konverziou elektronického podania na písomné podanie v listinnej forme. NS SR v cit. rozhodnutí pritom správne poukázal, že ZoSP sám výslovne rozlišuje medzi súdnym poplatkom za úkon súdu vymedzený v položke 20a Sadzobníka súdnych poplatkov a úhradou vecných nákladov podľa ust. § 42 ods. 3 OSP. Samotné znenie poznámky k položke č. 20a Sadzobníka totiž vylučuje, aby súd žiadal od účastníka, ktorý zašle v súdnom konaní elektronické podanie podpísané ZEP, náhradu vecných nákladov.

Navyše, porušovateľ vôbec neprihliadol ani na znenie poznámky k položke č. 20a Sadzobníka, podľa ktorej „v prípade podaní urobených elektronickými prostriedkami podpísaných zaručeným elektronickým podpisom súd vyhotoví potrebný počet rovnopisov a ich príloh bez toho, aby žiadal náhradu vecných nákladov podľa § 42 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku.“

Už aj za použitia logického argumentu a minori ad maius potom možno vyvodit', že pokiaľ zákonodarca v poznámke k položke č. 20a Sadzobníka uviedol, že žiadať náhradu vecných nákladov za vyhotovenie tohto podania od účastníka konania (pôvodcu elektronického podania) nie je možné požadovať, niet racionálneho dôvodu domnievať sa, že by zákonodarca chcel prostredníctvom súdu uložiť účastníkovi, ktorý to výslovne nenavrhuje (ust. § 1 ods. 1 ZoSP), povinnosť zaplatiť súdny poplatok za vyhotovenie tohto podania vo výške nepomerne vyššej, ako je úhrada vecných nákladov spojená s vyhotovením kópie tohto rovnopisu alebo prílohy pre prípad nahliadnutia do súdneho spisu.

Bolo by nelogické a v rozpore s princípmi rovnosti, proporcionality a spravodlivosti, ak by účastník konania, ktorý využije zákonnú možnosť zaslať akékoľvek podanie tvoriace súdny spis (vrátane návrhu na začatie konania) v občianskom súdnom konaní elektronickou formou so ZEP bol zákonom finančne znevýhodnený oproti účastníkovi, ktorý sa rozhodne zaslať podanie napr. poštou alebo elektronicky bez ZEP. Je absurdné a maximálne nespravodlivé, aby napr. pri podaní žaloby štát prostredníctvom súdu vyberal od účastníka konania aktuálne sumu 10 € za zaslanie žaloby v elektronickej podobe podpísanej ZEP, zatiaľ čo zaslanie takejto žaloby v tlačenej písomnej podobe poštovou prepravou v potrebnom počte rovnopisov pri obvyklom počte účastníkov konania /2-4/ vyjde na 10 – 20 % z uvedenej sumy súdneho poplatku.»

Sťažovatelia tiež namietajú, že krajský súd sa nijako nevysporiadal s odvolacou argumentáciou, ktorou odôvodňovali podanie návrhu na ústavný prieskum súladu položky č. 20a sadzobníka s dotknutými článkami ústavy, a tak aj odôvodnenosť prerušenia konania podľa § 109 ods. 1 písm. b) OSP. Výslovná odpoveď krajského súdu ako odvolacieho súdu na odvolacie argumenty sťažovateľov bola nevyhnutná aj s prihliadnutím na to, že uznesenie okresného súdu z 23. mája 2013 bolo formulárovým uznesením bez individualizovaného odôvodnenia.

Uznesenie okresného súdu z 23. mája 2013, ktoré krajský súd potvrdil napadnutým uznesením, navyše podľa sťažovateľov porušuje princíp právnej istoty podľa čl. 1 ods. 1 ústavy a princíp predvídateľnosti súdnych rozhodnutí ako jeden z aspektov tohto princípu. V tejto súvislosti poukazujú sťažovatelia na uznesenie okresného súdu č. k. 10 C 83/2011-249 z 12. novembra 2013, ktorým tento v rámci autoremedúry zrušil na základe odvolania uznesenia o uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok podľa položky č. 20a sadzobníka. Táto nejednotnosť *„pri rozhodovaní tej istej otázky bez racionálneho zdôvodnenia pritom zakladá porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru“*.

Sťažovatelia ďalej v sťažnosti uvádzajú ďalšiu judikatúru ústavného súdu okrem iného aj vo vzťahu k čl. 2 ods. 2 a 3 a čl. 152 ods. 4 ústavy, ako aj judikatúru najvyššieho súdu. Poukazujú na to, že aj právna teória sa prikláňa k právnemu záveru o protiústavnosti aplikácie položky č. 20a sadzobníka na vyhotovenie rovnopisov podaní doručovaných súdu účastníkmi konania elektronickými prostriedkami podpísaných zaručeným elektronickým podpisom. V tejto súvislosti odkazujú na odborný článok: Kotrecová, A. – Grausová, K. Vyberanie súdnych poplatkov za kópie podaní urobených elektronicky. *Justičná revue*. 2013, 65, č. 12, s. 1569 – 1579.

Na tomto základe sťažovatelia formulujú tieto záverečné úvahy:

«Vyberaním súdnych poplatkov podľa položky č. 20a všeobecným súdom, tak ako tomu bolo vo veci sťažovateľov, dochádza k popretiu uvedeného zámeru a účelu zákona, v dôsledku čoho stráca ZEP pre účastníka konania pri jeho reálnej aplikácii v občianskom

súdnom konaní svoj elementárny význam. V tejto súvislosti stojí za zmienku, že zákonodarca poslednou novelou ZoSP vykonanou zákonom č. 357/2013 účinnou od 1. 1. 2014 do poznámky č. 20a Sadzobníka doplnil bod 2, podľa ktorého „vyhotovenie rovnopisu podaní a ich príloh, ktoré vytvoria registrový spis pri podaniach do obchodného registra urobených elektronickými prostriedkami poplatku podľa tejto položky nepodlieha.“

V tejto súvislosti má tiež nezanedbateľný vplyv aj skutočnosť, že uvedená položka č. 20a ZoSP bola do zákona zavedená ešte v roku 2007 (zákonom č. 273/2007 Z. z.). Išlo o obdobie, kedy ešte ZEP nebol subjektmi právnych vzťahov využívaný v takej miere, ako je tomu v súčasnosti. Paradoxne však od tej doby zákonodarca uvedenú položku revidoval len pokiaľ ide o výšku súdneho poplatku... Uvedené okolnosti podľa nášho názoru vyžadovali, aby porušovateľ pri posudzovaní nášho odvolania aplikoval aj ústavnokonformný výklad právnych noriem, k čomu ho zaväzuje nielen čl. 152 ods.4 Ústavy SR, ale aj ústavnoprávna doktrína vyplývajúca z judikatúry Ústavného súdu SR (sp. zn. III. ÚS 341/07, I. ÚS 243/07, pozn.). Porušovateľ však dotknuté normy vyložil podobne ako súd prvého stupňa v rozpore s uvedenou doktrínou a princípom spravodlivosti vo vzťahu k sťažovateľom.»

Na tomto základe sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„... Základné právo (sťažovateľov, pozn.)... podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 13 ods. 1 a 4 a čl. 20 ods. 1 Ústavy SR, ako aj právo... podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru... boli rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave č. k. 6 Co 573/2013-74 z 29. 10. 2013 porušené.

... Uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 6 Co 573/2013-74 z 29. 10. 2013 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

... Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť sťažovateľom náhradu trov konania spočívajúcich v trovách právneho zastúpenia vo výške 340,90 € vrátane DPH... na účet jej právneho zástupcu... v lehote 2 mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo

ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha

interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Z judikatúry ESĽP, ktorú si osvojil aj ústavný súd, vyplýva, že „právo na súd“, ktorého jedným aspektom je právo na prístup k súdu, nie je absolútne a môže podliehať rôznym obmedzeniam. Uplatnenie obmedzení však nesmie obmedziť prístup jednotlivca k súdu takým spôsobom a v takej miere, že by uvedené právo bolo dotknuté v samej svojej podstate. Okrem toho tieto obmedzenia sú zlučiteľné s čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý garantuje právo na spravodlivé súdne konanie, len vtedy, ak sledujú legitímny cieľ a keď existuje primeraný vzťah medzi použitými prostriedkami a týmto cieľom (napr. *Guérin* c. Francúzsko, 1998).

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti namietajú, že napadnuté uznesenie krajského súdu z 29. októbra 2013 je nepreskúmateľné a zároveň je založené na arbitrárnom výklade a aplikácii príslušných ustanovení zákona o súdnych poplatkoch.

Sťažovatelia argumentujú, že v odôvodnení svojho uznesenia krajský súd neuviedol, ktoré ustanovenie zákona o súdnych poplatkoch aplikoval pri určení, že oni sú poplatníkmi súdneho poplatku podľa položky 20a sadzobníka – t. j. predovšetkým či aplikoval § 1 ods. 1 alebo § 1 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch.

Sťažovatelia tiež tvrdia, že zákon o súdnych poplatkoch neustanovuje dostatočne určito, kto je poplatníkom súdneho poplatku podľa položky 20a sadzobníka – podľa

sťažovateľov oni neboli navrhovateľmi poplatkového úkonu a tento úkon ani nebol vykonaný v ich prospech.

Krajský súd sa podľa sťažovateľov dostatočne nevysporiadal s ich argumentáciou, v ktorej poukazovali na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6 M Cdo 7/2011 z 23. júna 2011, ako aj na nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 109/2011 z 11. júla 2012, a rovnako tak nereagoval na ich návrh na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. b) OSP.

Krajský súd napadnutým uznesením z 29. októbra 2013 potvrdil uznesenie okresného súdu, ktorým tento uložil sťažovateľom, aby zaplatili súdny poplatok za elektronické podanie vo výške 1,50 € podľa položky 20a sadzobníka. V odôvodnení svojho uznesenia uviedol:

„Žalobcovia sa svojou žalobou proti žalovanému domáhajú zaplata 65 880 eur z titulu náhrady ujmy, ktorá mala vzniknúť predbežným opatrením (§ 77 ods. 3 O. s. p.). Dňa 4. 1. 2013 žalobcovia zaslali súdu prvého stupňa e-mailom, teda elektronickými prostriedkami, podanie z toho istého dňa podpísané zaručeným elektronickým podpisom (č. l. 54). Toto podanie obsahuje stanovisko žalobcov k vyjadreniu žalovaného k žalobe a jeho rovnopis musí byť preto doručený žalovanému. Z úpravy na č. l. 58 vyplýva, že súd prvého stupňa rovnopis uvedeného podania žalobcov skutočne vyhotovil a doručil ho právnenému zástupcovi žalovaného.

Keďže podanie žalobcovi zo 4. 1. 2013 bolo urobené elektronickými prostriedkami a bolo podpísané zaručeným elektronickým podpisom, súd prvého stupňa postupoval správne keď za vyhotovenie rovnopisu tohto podania žalobcom uložil povinnosť zaplatiť poplatok v zmysle pol. 20a Sadzobníka súdnych poplatkov.

Neobstojí argumentácia žalobcov, že nenavrhl vyhotovenie rovnopisu predmetného podania a preto im nemožno uložiť povinnosť zaplatiť poplatok v zmysle pol. 20a Sadzobníka súdnych poplatkov. Žalobcovia prehliadli, že poplatok podľa pol. 20a je poplatkom za úkony súdov (časť II. Sadzobníka súdnych poplatkov). Vznik poplatkovej povinnosti pokiaľ ide o poplatok podľa pol. 20a Sadzobníka nie je viazaný na návrh, čo je zrejmé z formulácie tejto položky Sadzobníka.

Neobstojí ani poukaz žalobcov na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 M Cdo 7/2011. V tomto rozhodnutí sa totiž riešila otázka, či účastníkovi možno uložiť povinnosť nahradiť štátu trovy vzniknuté s konverziou elektronického podania na písomné podanie v listinnej podobe a najvyšší súd túto otázku vyriešil záporne. V prejednávanej veci však súd prvého stupňa neuložil žalobcom povinnosť nahradiť štátu takéto trovy, ale uložil im povinnosť zaplatiť poplatok v zmysle pol. 20a Sadzobníka, teda poplatok za vyhotovenie rovnopisu, podania urobeného elektronickými prostriedkami podpísanými zaručeným elektronickým podpisom. Inými slovami, žalobcom nemožno uložiť povinnosť nahradiť štátu trovy, ktoré vznikli v súvislosti s konverziou elektronického podania na písomné podanie v listinnej podobe, ale takúto povinnosť im súd prvého stupňa ani neuložil. Treba tiež uviesť, že v zmysle § 42 ods. 1 druhá veta za bodkočiarkou O. s. p. žalobcovia nie sú povinní doplniť predmetné podanie urobené elektronickými prostriedkami podpísaným zaručeným elektronickým podpisom písomne alebo ústne do zápisnice. To však neznamená, že by ich nezaťažovala povinnosť zaplatiť poplatok v zmysle pol. 20a Sadzobníka súdnych poplatkov.“

V preskúmanej veci je predmetom sporu zaplatenie súdneho poplatku v sume 1,50 €, t. j. z hľadiska predmetu sporu ide v danom prípade o tzv. bagateľnú vec. Za daných okolností už samotný predmet sporu v napadnutom konaní zakladá z hľadiska doterajšej judikatúry ústavného súdu dôvod na odmietnutie sťažnosti už pri jej predbežnom prerokúvaní. Ak totiž Občiansky súdny poriadok vylučuje u tzv. bagateľných vecí prieskum rozhodnutí vydaných druhostupňovými súdmi na základe uplatnenia mimoriadneho opravného prostriedku, bolo by proti logike pripustiť, aby ich prieskum bol automaticky posunutý do roviny ústavného súdnictva. Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v takejto veci prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho vybočenia zo štandardov, ktoré sú pre postupy zisťovania skutkového základu sporu a pre jeho právne posúdenie (IV. ÚS 358/08). Podľa názoru ústavného súdu v konkrétnom prípade je dôvod na odmietnutie sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenej.

Ústavný súd považuje za vhodné vyjadriť sa k napadnutému uzneseniu krajského súdu v spojení s uznesením okresného súdu aj z vecného hľadiska.

V prvom rade ústavný súd konštatuje, že nemá právomoc preskúmať námietku sťažovateľov, že napadnuté uznesenie krajského súdu je nedostatočne odôvodnené. Túto námietku vecne preskúmal najvyšší súd na základe dovolania podaného sťažovateľmi proti napadnutému uzneseniu krajského súdu. Najvyšší súd o odvolaní sťažovateľov rozhodol uznesením sp. zn. 5 Cdo 82/2014 z 12. novembra 2014.

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia z 29. októbra 2013 vyplýva, že krajský súd dospel k záveru, že súdny poplatok podľa položky 20a sadzobníka je v časti II sadzobníka a je to súdny poplatok za úkon súdu. Podľa krajského súdu vznik poplatkovej povinnosti nie je viazaný na návrh, čo vyplýva z formulácie príslušnej položky sadzobníka. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia je zrejmý právny záver krajského súdu, že poplatníkom tohto súdneho poplatku je ten, kto urobil podanie doručené súdu elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že krajský súd sa v napadnutom uznesení zaoberal a ústavne akceptovateľným spôsobom aj vysporiadal s odvolacími námietkami sťažovateľov, s ktorými sa nestotožnil, a preto uznesenie okresného súdu z 23. mája 2013 potvrdil ako vecne správne. Napadnuté uznesenie krajského súdu nemožno podľa názoru ústavného súdu považovať za arbitrárne, t. j. také, ktoré by bolo založené na právnych záveroch, ktoré nemajú oporu v zákone, resp. popierajú podstatu, zmysel a účel v napadnutom konaní aplikovaných ustanovení zákona o súdnych poplatkoch (položka 20a sadzobníka).

Sťažovatelia namietajú, že krajský súd mal prerušiť konanie podľa § 109 ods. 1 písm. b) OSP a iniciovať konanie o súlade príslušných ustanovení zákona o súdnych poplatkoch s ústavou. K tejto námietke ústavný súd uvádza, že podľa § 109 ods. 1 písm. b) OSP je súd povinný prerušiť konanie a predložiť vec ústavnému súdu na zaujatie stanoviska, ak pred rozhodnutím vo veci dospel k záveru, že všeobecne záväzný právny predpis, ktorý sa týka veci, je v rozpore s ústavou, zákonom alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná.

Zo znenia § 109 ods. 1 písm. b) OSP zjavne vyplýva, že k záveru o nesúlade všeobecne záväzného predpisu s ústavou, ústavným zákonom alebo medzinárodnou zmluvou, ktorý sa má v predmetnej veci aplikovať, musí dospieť súd, nie účastník konania. V posudzovaných veciach z dokumentácie predloženej sťažovateľmi nevyplýva, že by v ich veci konajúce súdy dospeli k záveru, že položka 20a sadzobníka tvoriaca prílohu zákona o súdnych poplatkoch je v rozpore s právnymi predpismi vyššieho stupňa právnej sily.

Vyriešiť otázku, či bolo príslušné ustanovenie právneho predpisu, na základe ktorého uplatnil krajský súd svoju právomoc vo veci sťažovateľov, možno iba v rámci konania o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ústavy (m. m. II. ÚS 336/09, IV. ÚS 226/2010), a nie v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ústavy môžu ústavnému súdu predložiť aktívne legitimované subjekty uvedené v čl. 130 ods. 1 ústavy; fyzickým osobám (a teda ani sťažovateľom) právo podať návrh na začatie konania podľa čl. 125 ústavy neprislúcha.

Ústavný súd považuje tiež za potrebné poznamenať, že argumentácia sťažovateľov v ich sťažnosti je v podstatnej miere zameraná na účelnosť a vhodnosť právnej úpravy, prípadne takého výkladu tejto právnej úpravy, ktorý uskutočnili konajúce súdy v predmetnej veci. Takáto právna úprava, prípadne jej výklad a aplikácia vedie k povinnosti platiť súdny poplatok za podanie urobené elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom s ktorým je spojený úkon súdu smerujúci k vytvoreniu rovnopisu podania a jeho príloh, ktorý vytvorí súdny spis a bude doručený účastníkom. Z argumentácie sťažovateľov možno zreteľne odvodiť ich názor, podľa ktorého takýto výklad príslušného ustanovenia zákona o súdnych poplatkoch môže spôsobiť, že robenie podaní elektronickými prostriedkami podpísaných zaručeným elektronickým podpisom bude pre účastníkov neatraktívne a zároveň ekonomicky nevýhodné. Uvedený súdny poplatok môže takto odrádzať účastníkov robiť podania takouto formou, čo je v rozpore s cieľom informatizácie (elektronizácie) verejnej správy, ktorá má okrem iného viesť k urýchleniu a zefektívneniu súdnych konaní.

Ústavný súd pripúšťa, že argumentácia sťažovateľov má svoju váhu a určité opodstatnenie, avšak na tomto mieste tiež pripomína, že jeho úlohou nie je posudzovať vhodnosť, účelnosť výkladu príslušného právneho predpisu všeobecným súdom (napr. II. ÚS 766/2014), prípadne vhodnosť a účelnosť samotnej právnej úpravy. Ústavný súd hodnotí, či v konkrétnej veci uskutočnený výklad právnej normy je ústavne udržateľný, t. j. či nie je arbitrárny (svojvoľný) alebo zjavne neodôvodnený.

Rovnako tak nemožno akceptovať námietku sťažovateľov o porušení princípu právnej istoty a predvídateľnosti súdnych rozhodnutí podľa čl. 1 ods. 1 ústavy. Sťažovatelia poukazujú na rozdielnu prax okresného súdu v súvislosti so súdnym poplatkom podľa položky 20a sadzobníka. Posúdenie týchto otázok okresným súdom nijako nezaväzuje krajský súd, t. j. okresnému súdu inštančne nadriadený súd.

Ústavný súd nezistil také skutočnosti, ktoré by indikovali možnosť vysloviť porušenie základného práva sťažovateľov podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, prípadne porušenie čl. 13 ods. 1 a 4 ústavy.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol tak, že sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľov v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. februára 2016